

Roaming-afgifter i HICP

Nationalbanken har stillet følgende spørgsmål:

En vigtig del af forklaringen på den seneste udvikling i det samlede HICP skyldes udviklingen inden for undergruppen "08.3.0.2 Mobiltelefon, tjenester", hvor det store prisfald afspejler de nye EU-regler om de såkaldte roamingafgifter. Det giver et negativt bidrag på omkring 0,26 procentpoint til årsstigningstakten i HICP fra juli 2016. Det er bemærkelsesværdigt, at der ikke ses et lignende prisfald i andre sammenlignelige EU-lande, og man må forvente, at det vil bidrage med omkring 0,2-0,3 procentpoint til forskellen mellem HICP-årsstigningstakterne i Danmark og euroområdet frem til og med juni 2017 (og endnu mere for kerneinflationen). Hvad er baggrunden for denne forskel i behandlingen på tværs af lande? Det havde været ønskværdigt, hvis denne forskel og årsagerne hertil var blevet omtalt af Danmarks Statistik, fx i Nyt om EU-harmoniseret forbrugerprisindeks

Baggrund

Nye EU-regler om loft på roamingafgifter trådte i kraft pr. 30. april 2016. Det betyder, at der i EU-landene er kommet et loft på, hvor meget man skal betale til sit nationale teleselskab, når man bruger telefonen i udlandet. Loftet gælder både ind- og udgående opkald, SMS samt dataforbrug.

Roamingafgifter i det danske HICP

HICP-lovgivningen angiver, at forbrugsudgifterne skal placeres efter "domestic concept". "Domestic concept" angiver, at HICP skal vise prisudviklingen for de varer og tjenester, der indgår i de private husholdningers forbrug på dansk område. Indekset skal således også dække udenlandske husholdningers forbrug i Danmark, men ikke danske husholdningers forbrug i udlandet. Det er ikke fuldt ud klart, i hvilket lands HICP roamingafgifterne skal placeres i i henhold til "domestic concept". Nye HICP-anbefalinger vedrørende internethandel angiver dog, at køb af tjenester over internettet (fx streaming) i udlandet skal placeres i køberens bopælsland. Dette kunne tilsige, at roaming ligeledes bør placeres i bopælslandet.

I Danmark har vi valgt at medtage de roamingafgifter, som tilfalder teleselskaber placeret i Danmark i det danske HICP ud fra en argumentation om, at roaming er en tjeneste købt i Danmark hos eget mobilselskab. Roamingafgifter er medtaget på samme måde i opgørelsen af det private forbrug i det danske nationalregnskab.

De nye EU-regler har betydet, at de danske teleselskaber har sænket deres roaming-afgifter med ca. 75 pct. Telepriserne hentes hver måned på teleselskabernes hjemmesider, og da de nye priser først blev opdateret i juli måned på deres hjemmesider, kom prisfaldet først med i juli, hvor indekset "08.3.0.2 Mobiltelefon, tjenester" faldt med knap 25 pct. i forhold til måneden før.

Bag indekset "08.3.0.2 Mobiltelefon, tjenester", gemmer sig 93 prisobservationer hvoraf 5 er for roamingafgifter. Det betyder, at ca. 5,5 pct. af prisobservatio-

onerne vedr. roaming. Dette falder i god tråd godt med oplyste markedsandele fra TDC, hvor roamingafgifterne udgør ca. 5 pct. af omsætningen.

Roamingafgifter i andre EU-landes HICP

Nedenstående tabel viser nabolandes håndtering af roamingafgifter i deres nationale HICP. Ligeledes viser tabellen udviklingen i "08.3 teletjenester" i pct. fra marts til juli 2016 (de fleste af landene offentliggør ikke det detaljerede niveau "08.3.0.2 Mobiltelefon, tjenester"). Endeligt viser tabellen hvilke beregningsmæssige metoder, som nabolandene anvender.

Der er stor spredning i prisudviklingen i teletjenester fra marts til juli 2016 i de enkelte lande. Danmark har det største fald, men Island og Litauen har også store fald i perioden. Samtidigt er det en klar tendens, at lande, der har medtaget roaming i deres nationale HICP, har oplevet et fald i perioden, mens lande uden roaming medtaget har oplevet en stigning i perioden.

Land	Basisindeksformel	Prismetode telekommunikation	Roaming inkluderet i nationale HICP?	Begrundelse for inkludering/ikke inkludering af roaming	Pct.ændring marts til juli 2016 i teletjenester
Danmark	Jevons	Match af prisobservationer	Ja	Betragtes som tjeneste købt i Danmark	-11,7
Island	Jevons	?	Ja		-6,9
Litauen	Dutot	Brugerprofiler	Ja	Betragtes som tjeneste købt i Litauen	-5,2
Nederlandene	Dutot	Brugerprofiler	Ja, men markedsandel meget lav		-1,1
Tyskland	Dutot	Brugerprofiler	Ja	Betragtes som privat forbrug i Tyskland	-0,6
Estland	Dutot	Match af prisobservationer	?		-0,5
Sverige	Jevons	Brugerprofiler	Ja		-0,2
Norge	Jevons	Brugerprofiler	Nej, men påtænker at medtage det	Hidtil betragtet som forbrug uden for Norge	1,4
Finland	Jevons	Match af prisobservationer	Nej	Det er ikke praktisk muligt at få priserne pt.	2,0
Letland	Dutot	Brugerprofiler	Nej	Roamingudgifter antages i høj grad at ligge i virksomhedssektoren fremfor som privat forbrug	3,4

Betydningen af beregningsmæssige metoder i det danske indeks for mobiltjenester

I beregningen af detaljerede indeks (basisindeks) i HICP, kan landene ifølge EU-lovgivningen vælge mellem to indeksformler: Jevons (geometriske gennemsnit) eller Dutot (aritmetiske gennemsnit). Jevons-formlen har teoretisk en række fordele, men bliver kraftigt påvirket ved store prisændringer. Af samme grund bør grupperingerne af varer og tjenester i forskellige basisindeks i HICP bestå af relativt homogene produkter. Dutot-formlen betyder til gengæld, at prisernes niveau i kr. får betydning i beregningen; en stigning på fx 10 pct. hos en prisobservation vægter højere i indekset desto højere prisen i kr. er.

Ved beregningen af prisindeks for mobiltjenester bliver der typisk anvendt en af to forskellige metoder; match af prisobservationer eller brugerprofiler. Match af prisobservationer er en relativt simpel metode, hvor prisobservationer på fx opkaldstakster, SMS'er og dataforbrug sammenholdes med de samme priser måneden efter fra det samme teleselskab og den samme "telepakke". Brugerprofiler er en mere avanceret metode, hvor der opstilles typiske brugerprofiler (fx antal opkald i minutter, antal SMS'er mv. pr. måned) fordelt på de enkelte teleselskaber og "telepakker". Herefter kan den samlede månedlige pris for en "telepakke" beregnes og sammenholdes med den samlede pris måneden efter. Brugerprofiler kræver flere og mere detaljerede data end match af prisobservationer.

I det danske HICP anvendes Jevons-formlen og for mobiltjenester anvendes metoden match af prisobservationer. Faldet i "08.3.0.2 Mobiltelefon, tjenester", på knap 25 pct. i juli 2016 er meget stort. Men størrelsen af dette fald er i høj grad påvirket af brugen af Jevons indeks i beregningerne af det danske HICP kombineret med den måde, som telepriserne er grupperet i basisindeks i det danske HICP. Det geometriske gennemsnit påvirkes kraftigt af store prisændringer (fx et fald på 75 pct. på prisen på roaming). I det danske HICP er roaming-priserne grupperet i samme basisindeks som alle andre mobilpriser (fx minuttakster til både ind- og udland samt månedspriser for mobilpakker). Derfor bliver effekten af prisenfaldet på 75 pct. i roamingpriserne ved brug af Jevons-formlen meget stor. Ved brug af Dutot-formlen i beregningerne havde faldet i "08.3.0.2 Mobiltelefon, tjenester", været ca. 10 pct. point lavere, dvs. et fald på ca. 15 pct.

Her kan man måske diskutere, om mobiltjenester er tilstrækkeligt homogene eller ej og om roaming burde have været placeret i sit eget basisindeks. Men en sådan detaljeret opdeling i basisindeks, vil have nogle klare ulemper. Dels vil antallet af basisindeks blive meget stort og dels vil det være problematisk at opgøre troværdige basisindeksvægte på et sådant detaljeret niveau.

Havde det danske HICP for mobiltjenester været baseret på metoden brugerprofiler, havde indekset heller ikke været så kraftigt, da faldet på de 75 pct. i roamingafgifterne havde givet anledning til væsentligt mindre fald i pct. i de samlede månedlige udgifter for de anvendte brugerprofiler. Med andre ord var Jevons-formlen i denne situation ikke blevet påvirket af kraftige fald på 75 pct.

Danmarks Statistik forsøgte for nogle år tilbage på frivillig basis at få adgang til nødvendige data fra teleselskaberne for at kunne skifte til brugerprofilmetoden. Her blev vi afvist.

Danmarks Statistik arbejder nu igen på at få adgang til meget detaljerede data ("big data") fra teleselskaberne finansieret af et EU-grant til HICP. Sådanne data vil muliggøre brugen af brugerprofiler til opgørelsen af prisudviklingen på teletjenester. En ny HICP-rammeforordning træder i kraft pr. januar 2017 og denne giver os med stor sandsynlighed lovpligtig adgang til de nødvendige data.